

חג הסוכות

דעה ומוסר
שנאמרו במסגרת שיעורי
הרב מאיר גרוסברד שליט"א
מגדלי התאומים רמת גן
צעירי הגבעה גבעת שמואל
בית מתתיהו גבעת שמואל

חג הסוכות תשפ"ז • גליון 316 שנה ז'

דעת המועד - חג הסוכות

חג הסוכות מלמד על הגדלות הניכרת במעשים הקטנים!

כתב הטור (או"ח סי' תי"ז): "המועדים נתקנו כנגד האבות. פסח כנגד שאירח אברהם את המלאכים בפסח, שבועות כנגד יצחק שהשופר שתקע בו הקב"ה במתן תורה היה מאילו של יצחק, וסוכות כנגד יעקב משום הכתוב 'ולמקנהו עשה סוכות'..."

ויש כאן מקום לעיין ולהבין - מאיר **אבי מורי שליט"א** - שהנה בעוד שהפסח והשבועות זכינו להם בגין מסירות נפשו של אברהם לשמש אורחים ביום השלישי למילתו וכן כנגד מסירות נפשו של יצחק בעקידה, לעומת זאת חג הסוכות שזכינו לו משום כך שיעקב אבינו הגין על כמה בעלי חיים, הרי הדבר אומר דרשני, וכי אין מעשים גדולים יותר שעשה יעקב שבגינם אפשר לתלות את זכות המצווה הזו של סוכה?

אלא שהתורה מלמדת אותנו בכך יסוד עצום.

כידוע, סוכות הם זכר לענני כבוד שהיו ביציאת מצרים, שהייתה בחודש האביב. וכתב רש"י (שמות יג ה, בשם המכילתא) שהיה זה בחודש שהוא כשר לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים. כלומר, הקב"ה רצה שיהיה לנו הכי טוב, גם בפרטים הקטנים. וכל זאת במצב של השפל הנורא שהיו בו בני ישראל, לאחר שנגזלה מהם במשך מאות שנים צורת אנוש, העבידו אותם עבודת פרך וניתקו אותם מחיי משפחה, ועצם יציאתם ממצרים הוא ישועה ופדות מאפלה לאורה ממש, בכל זאת הקב"ה באהבתו הרבה נותן לנו גם את הפרטים הקטנים של מזג האוויר הנוח...

כך גם בכל הליכתם במדבר, זוכים ישראל לא רק לתנאים בסיסיים, אלא לענני כבוד, מעל ומעבר.

לזה - זכינו מדה כנגד מדה, לאחר שאבינו יעקב חשב גם על הפרטים הקטנים, על בעלי חיים שיהיה להם טוב ויהיה להם צל, 'ולמקנהו עשה סוכות'.

מעתה מובן היטב כי חג הסוכות נתקן כנגד זה. וללמדנו, את חשיבותם העצומה של המעשים ה"קטנים" שיש להם כוח גדול, כי דווקא הם מראים את גדלות ועדינות האדם, ובזכותם זכינו לדורות למצות סוכה החביבה.

הקפות סביב ספר התורה עם ד' מינים; הקפות עם ספר התורה סביב הבימה

דברים נפלאים בביאור מקור וטעם המנהג של ההקפות בימי הסוכות ובשמחת תורה, מובא בשם **רבי אייזיק שר זצ"ל** (לקט שיחות מוסר חלק ב' עמ' קלה):

כאשר מסתובבים סביב דבר, מצביעים בכך על חשיבותו וערכו.

בהקפות עם ד' מינים סביב ספר התורה אנו מכריזים אפוא, כי המצוות שאנו מקיימים - הם חלק מתורתנו הקדושה.

ואילו כשאנו מסתובבים עם הספרי תורה סביב הבימה, בזאת אנו מכריזים כי ללא הלימוד והקריאה בתורה - אין ערך לזה שאנו מעריכים את התורה. שהרי כל התכלית היא "ולמדה את בני ישראל", והעיקר שסביבו סובב הכל, הלא הוא הלימוד והעסק בתורה.

סוכות - ימי הביטחון רק ב'הושע נא' ולא בעושר ונכסים

היה אומר **השפת אמת** (סוכות תרמ"ה), שסוכות הוא "זמן שמחתנו" מכיון שהוא "צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי".

כלומר, ההכרה והתחושה של חוסר הביטחון בעושר ונכסים, אלא רק בהשם יתברך - הם אלו הגורמים ומביאים לשמחה. כי אין שמחה כשמחת הבוטח בה' באמת. ולכך המאמין והבוטח הוא תמיד בשמחה.

ומפני כך, נוסדו ונתקנו תפילות והושענות בחג זה, בימי הביטחון בבורא יתברך.

אתרוג - רמז ללב האדם שיהא טהור יפה ונקי

כתב בעל **הסדר היום** (סוכה), שענין האתרוג שיש בו טעם וריח נחמדים והוא דומה ללב האדם, לרמז על הלב, כי צריך שיהא טהור, יפה וטוב, ונקי מכל פגם.

הזהירות הנדרשת בכבוד הסוכה שהיא מקום שכונה

כתב **רבי חיים ויטל זיע"א** (פרי עץ חיים שער חג הסוכות פ"ד), ש'סוכה' בגימטריא צ"א, כנגד שם הויה ואדנות שעולים יחד צ"א. וללמד כי הסוכה היא צילא דמהימנותא, השכינה שורה שם, ויש בסוכה גילוי שכונה כמו בענני כבוד.

וכן כתב **רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל** (יערות דבש דרוש ו), הגוער באנשים המרבים משתה מרעים בליצנות ורהור עבירה בסוכה, וחלילה הופכים צילא דמהימנותא לצל רע לשדים ומלאכי חבלה...

וכתב כי בסוכה ישנו גילוי שכונה אף יותר מבית כנסת!

נתקדש בקדושת הסוכה - על ידי שנקדשה.

להמשיך את רוממות חג הסוכות לכל השנה

ביטוי יחודי מצאנו בחג הסוכות, שבו נאמר בפסוק "וחגתם אתו חג לה' שבעת ימים בשנה". מה נשתנה הסוכות שנאמר בו 'בשנה', מה שלא נאמר במועדים האחרים?

מבאר **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** (דרש משה דרוש כ"ב), שיש כאן רמז, שעלינו להמשיך בכל השנה את השפעת חג הסוכות.

היסודות האיתנים של השמחה והאמונה, מתוך ההבלת העולם הזה, צריכים וראויים לעשות עלינו רושם הלאה והלאה, אחרי החג, ולמשך השנה כולה.

כזית ראשון

לקראת זמן שמחתינו לפנינו מעשה מרעיש מקורות ימות עולם על מסירות נפש לקיום מצות סוכה, וההארה הגדולה שבאה בעקבותיה ובעקבות מה שהיא הובילה...

בבית מדרשו של הרה"ק רבי אברהם ויינברג זי"ע בעל ה'יסוד העבודה' מסלונים, נראתה דמות בלתי שגרתית. חייל רוס, עטוי מדי הצבא האדום וחמוש בנשק חדשני, נקלע לבית המדרש לתפילת ערבית שגרתית. דמות החייל התמיר והחסון ריתקה אליה את הילדים, ולא פחות מכך - הפתיעה את המבוגרים... דמותו של חייל בבית המדרש לא היתה מחזה נפוץ ברוסיה. יהודים שהפכו לחיילי הצאר, שכחו עד מהרה היכן ממוקם בית המדרש... לפיכך היתה הפליאה גדולה ורבה כל כך.

הפליאה התעצמה שבעתיים כאשר הרבי, בעל ה'יסוד העבודה' פתח לפתע את דלת חדרו והזמין את החייל האלמוני להיכנס אליו... עתה, היו החסידים מסוקרנים ממש, והביטו בעיניים נדהמות על המתרחש - הרבי קרא אליו את החייל בחביבות רבה, הזמינו לשבת לצידו בפנים מאירות, וקירב אותו מאוד. אחרי ששוחח עמו בידיות דקות ספורות, שאל הרבי בנחת: 'אני רואה על פניך אור ייחודי, אור של עולם הבא המשתקף על מצחך. אמור נא לי, האם עשית איזו מצוה נדירה? אולי הצלת נפש מישראל? איך זכית לאור כה גדול על פניך היהודית?'

החייל נבון, הרהר דקות ספורות, חיפש בירכתי מוחו, אך לא זכר דבר. הוא לא זוכר מצוה מיוחדת שקיים, מעבר למצוות השגרתיות והיומיומיות. לא, הוא בשום אופן לא מצליח להיזכר... אך הרבי לא ויתר: 'זה פשוט לא יתכן אחרת. יש עליך אור מהעולם העליון, אור לא מצוי, אור ייחודי זורח ונוצץ. בוודאי שעשית מצוה מיוחדת, או קיימת מצוה באופן של מסירות נפש. אמור נא לי, איזו מצוה קיימת?'

החייל שב וחיטט בזכרונו, לבסוף ניצת בו זיק של זכרון רחוק, וכך הוא סיפר:

"אני זוכר, שלפני קרוב לשנה, היה זה בערב חג הסוכות, קיבלתי תורנות שמירה במוצב מרוחק, תורנות של שתיים עשרה שעות - מחצות היום ועד חצות הלילה. הקור היה עז, הכפור חדר לעצמות, אך מעייני היו נתונים במקום אחר לגמרי... החייל נשם עמוקות והמשיך: 'ידעתי שבאותו ערב יחול חג הסוכות, וידעתי שבעיירה הסמוכה למוצב - ישנן סוכות כשרות בהן אוכל לקיים את מצות אכילת 'כזית' בסוכה בלילה הראשון של החג. אך עם זאת - העובדה כי עליי להיות בתורנות באותו לילה עד חצות הלילה, החדירה בי את ההכרה כי לא אוכל לקיים את המצוה, שכן

אינני יכול לעזוב את השמירה, ובאם אברח לסוכה לפני תום התורנות - אני מסתכן בגזר דין מוות בבית משפט צבאי...". החייל קינח דמעה סוררת והמשיך לספר על לבטיו באותה שעה: "לא ידעתי את נפשי ממתח וחרדה. מחד גיסא - הסוכה כה קרובה, אני יכול להגיע אליה ולקיים את המצוה די בקלות. אך מאידך גיסא - אני מסתכן בנפשי אם אברח מהתורנות, ולמעשה - אכילת 'כזית' בסוכה בלילה החג מסכנת את חיי. הייתי במבוכה רבה, לא ידעתי מה להחליט... לבסוף החלטתי שמצות סוכה שווה כל מחיר. מבעוד מועד ניסיתי לעקוב מתי אין מעקב אחרי השומרים, ואף הותרתי את מעילי תלוי בעמדה - שיחשבו שאני שם...".

"בשעה אחת עשרה וחצי בלילה, עזבתי את עמדת השמירה, ואצתי-רצתי אל הסוכה. קידשתי על היין, בירכתי 'לישב בסוכה' בהתלהבות רבה, ואכלתי 'כזית' בדבקות. בשלוש דקות לשתים עשרה כבר הייתי בחזרה בעמדת השמירה, רגע לפני שיבוא מחליפי, שלא יגלה חלילה שנעלמתי לזמן מה... סיים החייל את סיפורו בהתלהבות ומבוכה גם יחד, ושאל: אולי למצוה הזאת שקיימתי במסירות נפש מכוון הרבי?"

"זו מצוה כבירה שנקנתה במסירות נפש", אמר הרבי בהתלהבות ובהערכה, "מצוה רבת זכות ויקרת ערך, אך עדיין היא לבדה לא מסבירה את האור הייחודי הזורח עליך, את העובדה שזכית באור כה יקר מהעולמות העליונים. אמור נא לי, מה עשית אחר כך? מה עשית כששבת לעמדת השמירה?". "אה", השיב החייל בפשטות, "לא שום דבר מיוחד... שמחתי על שזכיתי לקיים את המצוה, ורקדתי באושר בתוככי המוצב הצבאי. פשוט רקדתי בכל הכח ובכל העוצמה, שמח ומאושר שזכיתי לקיים את המצוה למרות כל הקשיים וההפרעות... באמת הרגשתי אז מאושר מאוד", אמר החייל בהתרגשות, "עד שרקדתי ונדמה בעיניי כאילו כל המוצב כולו רוקד עמי יחדיו...".

'אכן נודע הדבר', אורו עיניו של הרבי וחיוכו התרחב באחת, 'האור המיוחד הזרוע על פניך, האור של גן עדן הזורח ממצחך, הוא בעקבות השמחה הרבה, תוצאה מהשמחה הרבה שהיית נתון בה לאור קיום המצוה. המצוה עצמה היא רבת זכויות, אך השמחה שלך והריקוד שרקדת בעטיה - אלה הכפילו את גדלות המצוה עשרות מונים, ובזכותם זכית לאור המיוחד הזורח על פניך!!!' הרבי סיים את דבריו, ולחץ בחמימות את ידיו של החייל לפני פרידתם.

לחסידים הרבים ששהו במקום נותרה ההבנה, כי את זכות המצוה עצמה, ניתן להכפיל עשרות מונים בעשייתה בשמחה ובטוב לבב!

שיבת שיהם ומכור ורחג שימה!

להצלחה ורפואת הגוף והנפש עידן בן מזל ורחמים בן נקדם הונצח ע"י ידידנו רחמים חיימוב הי"ו.

לע"נ איש היקר באדם אברהם [ברטו] בן יצחק ברדה ז"ל נלב"ע י"ח ניסן תשפ"ב הונצח ע"י ידידנו חתנו ובתו דוד ואילנית נוף שיחיו.